

Ishaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejmana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto . . . 15 K
vse leto . . . 10 K
vse leto . . . 5 K

Posamične številke stanejo 10 vin. V Gorici se prodaja „Soča“ v vseh tobakarnah.

„SOČA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Kazipot po Gosposki in Gradiščanskem“ in dvakrat v letu „Vozni red železnic, parnikov in poštne zvez“. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

SOČA

„Vse za narod, svobodo in napredek!“ Dr. K. Lavrič.

Uredništvo
: nahaja v Gosposki ulici št. 7 Gorici v I. nadstr. na desno.

Upravništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v tiskarni. Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

Oglaš in poslanice se računijo po Petit-vrstah, če tiskano 1-krat 16 vin, 2-krat 14 vin, 3-krat 12 vin. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. J. Fabčič) tiska in sal.

Gorica, 1. 11. 11.

Gautsch torej gre. Ta včerajšnja vest je prišla kolikortoliko nepričakovano. Bila je sicer ena izmed kombinacij, a pričakovano se je, da cesar, sprejemši Gautschevo demisijo, poveri sestavo novega kabineta staremu predsedniku; v nov kabinet bi bila prišla dva Čeha, — imenovala so se že različna imena, — itd. itd.

Značilen je utis Gautscheve demisije. Ko je šel Bienerth, so se vsi oddahnili, celo Nemci so ga bili že siti, ker so hoteli — še več. Sedaj, ko gre Gautsch, so brez izjeme vsi — razočarani. Spletkarjenje se mora pričeti znova, mnogo parlamentarnega, mnogo več zakulisnega »dela« je zgubljenega. Zadovoljni, namreč iz srca zadovoljni menda tudi socialni demokrati niso, saj so zgubili na Gautschu svojega najboljšega »paradnega sovražnika«.

Tako dobimo Stürgkha; najbrže vsaj. Večna vprašanja se sedaj zopet vračajo v kolobarju: Češko-nemška sprava, parlamentarna vladna ali delovna večina, parlamentarizacija kabineta; potem preži v zasedi mesno in sploh draginjsko vprašanje ter ves kompleks drugih razstreliv, s katerimi se je nevarno igrati. Čisto v ozadju steguje kakor hidra svojo glavo avstroogrška nagodba...

Grof Stürgkh je fevdalen, Slovanom, socialnim reformam, demokraciji in svobodi če ne sovražen, pa vsaj po duhu in mišljenju tuj birokrat. Pred nekaj leti je postal iz štajarskega deželnega funkcionarja in poslanca minister in od takrat je prestapal iz kabineta v kabinet kakor slaba vest, ne da bi bil storil kaj dobrega ali kaj posebno slabega; držal se je vedno »zlate« brezpomembne, brezstrastne in brezvplivne srednje poti. Tako se ni zameril nikomur nad mero. In ta človek, navidez brez temperamenta, s plemiško krvjo in plemiškim klerikalnim mišljenjem, združenim z birokratskimi navadami, postane ministerski predsednik. Po znanem nemškem pregovoru se morda baš njemu repa najbolj odebeli; a cesar ni zmozel bistroumni

upravni in parlamentarni talent dr. pl. Koerber, cesar ni zmozel koncilantni, premeteni in zaupanje vzbujajoči Gautsch, to da naj se posreči Stürgkh? Morda; gotovo mora imeti lastnosti, ki ga priporočajo dvoru, visokostojecim vojaškim, upravnim, ministerialnim in drugim osebam, kamarili itd.; a mi dvomimo, da bi ga vse te lastnosti vsposobljale za predsednika takega zbora, kakor je državni zbor avstrijskih kronovin in dežel...

Z Jugoslavo je stara pesem. Naj bo Gautsch, naj bo Stürgkh, naj bo Bienerth ali kdor že: Pri sestavi kabineta Jugoslavo vanti ne pridejo v poštev. Bila je sicer prilika, a po zaslugi celokupne jugoslovanske delegacije je šla ta prilika rakom žvižgat. Odveč je, prepirati se o potrebi jugoslovanskega ministra, bodisi vplivnega resortnega, bodisi rojaka. V času, v katerem živimo, ko so nam minister-rojak Prade, Schreiner in taki kopali grob, v času, ko so imeli Nemci med ministri tako pronsirane slavofobe, kakor Derschatto, Ritta, dr. Hoehenburgerja, sedaj Stürgkha in dr., nam je odločen in verziran minister-rojak več ko potreben; neglede na to, da je institucija ministra-rojaka sama sebi nasprotje, ki izpodkopava sedanji dualistično-centralistični režim in iz katere in s pomočjo katere bi se eventualno najprej dalo ustvariti legalno konstituiranje narodnosti kot kulturno-politične ali pa realno-politične enote, v nasprotju z zgodovinsko-politično enoto, proti kateri gre ves tenor naše narodne politike v onih »intervala lucida«, ko se zavedamo svojega smotra: Zedinjene Slovenije kot realno-politične, avtonomne upravne enote.

Mi torej nismo zadovoljni. Čehi tudi ne, ker nimajo absolutnega gospodstva nad vso svojo deželo, ker niso zadovoljni z moravskim premirjem in ker jim Masaryk kakor slaba vest vedno kaže v »Času« zrcalo njihove, mladočeške, precej ponesrečene politike, odkar so se Mladočehi spustili v za bodočnost nevarne kompromise s Klofačevci. Poljaki bi radi iztisnili vladi denar za vodne ceste, kakor iztisne večča gospodinja limonin sok, Ru-

sinom se godi, kakor nam, in še slabše; Rumunov je premalo; Hrvati si žele več stika z Eypopo, od katere so v svoji Dalmaciji čisto odrezani; Nemci nervozno nategavajo uzdo, ki jo drugi narodi nestrpo trgajo; Italijani bi radi vse skupaj zmeštarili ne glede na narod in mišljenje, da bi le končno dosegli svoje vseučilišče. Brez ozira na narodnost smo pa vsi — lačni, t. j. za svoj denar ne dobimo njegove vrednosti, ampak manj. Vsa ta snov izgoreva in strankarskih ognjih, nezadovoljnost pa raste in raste...

Nezadovoljnost je mati napredka. Ona buči demokracijo, ona sili speče moči k rušenju in gradnji, ona prisili individij k organizaciji; nezadovoljnost s kulturnim stanjem, z množino stvari, ki so mi na razpolago, da z njimi utešim svoje telesne in duševne potrebe, nezadovoljnost s »standard of life« se glasi čim dalje, tem huje. Med tem pa zasedajo zbori, debatirajo poslanci, kriza nastaja iz krize in minister gre za ministrom — pat vseh ministrov.

Zaenkrat imamo Stürgkha in pričakujemo novih pogajanj, novih fiaskov; novih kriz in novih ministrov, eventualno tudi novih volitev. Dokler ne dočaka tega, nam je svobodno pričkatati se s klerikali o vrednosti zaščitne carine za Avstrijo na soloh in za Slovence posebej, ter se prerekat i z načel polnim dr. Šusteršičem o vrednosti ministra-rojaka. Za Šusteršiča je menda res načeloma najbolje, da ni nikdo drug naš minister, dokler je grozdje zanj prekislo.

Vseh vernih duš dan. Kakor meniento je ta Gautscheva demisija. Če bi se humanisten statističar spravil na delo, bi na vernih duš dan objavil lepo številce o njih, ki so bili avstrijski ministri, pa niso več...

Na današnji dan se tudi slovenska državnozborna delegacija uljudno prosi, naj kupi mrtvaški venec z napisom: »Ave, alma mater!«

Taka je naša politična jesen. Boljše nismo vajeni. In je tudi zaslužili nismo.

K.

DOPISI.

Iz komenskega okraja.

Z Velikega Dola. — (Obljubljena notica o socialno-demokracičnem shodu, mal odgovor »N. Č.« in še nekaj). Dne 25. maja t. l. (na Vnebohod Krist.) se je vršil na dvorišču Alojzija Živca št. 4 socialno-demokracičen volilni shod radi državnozbornskih volitev, ki so se vršile 13. junija t. l.

Ko so »zavedni« Velikodolci zvedeli za ta shod, je bila njih prva skrb, kako ga preprečiti. Prečastiti g. Leopold Stubelj tuk. vik., je tega dne pri popoldanski službi božji pozival vernike, da je treba tak shod preprečiti. Zares je zbral s pomočjo jurista Mihota svoje pokorne backe v čipkarsko šolo, kjer so se posvetovali, kako nastopijo na shodu, da bi ga preprečili. Zbrali so se skupaj najslavnejši hujskači in kričači; pa tudi nežni velikodolski spol je bil udeležen na shodu. Miho je zbral šolske in druge otroke po yasi, ki so pomagali razgrajati. Ko je pričel shod, je zahteval podžupan I. predsednika in potem je naš poznani Miho dvignil svojo kapo, nakar so pričeli kričati najprej otroci in potem še le drugi udeleženci. Pripomniti je, da so imeli naši »Zavedni« polena v rokah in nekaj kamnov je padlo čez zid na dvorišče. Najbolj navdušeno sta kričali gospica kuharica tuk. g. vikarja in Nutetova boljša polovica, strastna plesalka in sedanja tercijska. Tudi naš »Škof« se je ta dan postavil. Radi kričanja, kakor se je sam izjavil, so se mu usta razširila za jedno kvarto. Ni čuda, včasih ga je bilo slišati od Smrdeta v Komnu na velikodolske Poljane. Šol. otroci in prečiste Marijine »device« s svetinjo in škapulirjem na vratu so raztegovali usta, postavili se proti govorniku in drugim navzočim socialistom ter se tolkli po onem častitem delu telesa, ki ga tu ne moremo imenovati. Slišati je bilo tudi razne izzivalne besede kakor barabe in druge podobne psovke.

Maksim Gorki.

FOMA GORDJEJEV.

Roman.

(Dalje.)

In kmalo nato je že sedel zjutraj za mizo in, drsaje s kazalcem po slovanski azbukici, je ponavljal:

»Az ... Buki ... Vjedi ...«

Ko sta prišla do »bra, vra, gra, dra«, deček teh zlogov dolgo ni mogel čitati brez smeha. Vsa ta modrost je šla Fomi z lahkoto v glavo, skoro brez truda, in kmalu je že čital prvi psalm v psaltirju:

»Bla-žen mo-ž ... ki ne ho-di v zbo-ru hu-dob-nih...«

»Tako, milček, tako! Prav, Fomuška!« mu je govorila teta, vzradoščena nad njegovimi vspehi.

»Si že priden, Foma!« je rekel Ignat pohvalno in resno, ko je bil povprašal, kako napreduje sin. »V spomladi se peljeva v Astrahan po ribe, v jeseni pojdeš pa v šolo!«

Dečkovo življenje je hitelo naprej, kakor krogla z zore. Tetka, njegova učiteljica, je bila obenem tovarišica njegovih iger. Prihajala je Ljuba Majakina in pri nji se je starka veselo izpreminjala v ravno takšno dete, kakoršna sta bila ona dva. Igrali so skrivalnice ali slepo miš; otrokoma je bilo smešno in prijetno videti, kako je Anfisa, oči zavezane z robcem, široko razprostiraje roki, oprezno stopala po sobi, a se vendar zadevala ob stole in mize, ali kako je, iskaje jih, lazila po raznih skritih kotih, prigo-varjaje:

»Ah, navihanca ... oh vidva hudobneža ... kam sta se le skrila? a? ...«

In solnce je laskavo in radostno svetilo staremu, izrabljenemu telesu, ki si je bilo ohranilo mlado dušo, staremu življenju, ki je na vso moč in kolikor je znalo, krasilo pot življenja dvema otokoma ...

A tetka je nagovarjala otroke z očitačim in plačočim glasom.

Ignat je hodil zjutraj zarana na borzo in se včasih ni vrnil do večera, zvečer je šel v sejo občinskega odbora, na obisk ali kam drugam. Včasih je prihajal pijan domov. Izprva se ga je Foma ob takšnih prilikah izogibal in se skrival, potem pa se ga je navadil, ker je videl, da je oče v pijanosti boljši nego trezen: da je prijaznejši, priprostejši in nekoliko smešen. Če se je zgodilo ponoči, se je deček vedno prebudil od njegovega grmečega glasu.

»Anfisa-a! Rodna sestra! Pusti me k sinu ... k nasledniku ... pu-usti-me!«

»Pojdi, pojdi, pa zasmrči, ti nemarni človek! Kako si se ga zopet navlekel. a? In star si že ...«

»Anfisa? Ali lahko vidim sina? Vsaj z enim očesom? ...«

»Da bi ti le obe počili od pijanosti ...«

Foma je vedel, da tetka ne pusti očeta, in iznova je zaspal ob šumu njegovih glasov. Kedar pa je prišel Ignat po dnevi pijan domov, je takoj prijel sina s svojimi velikimi šapami, nosil Fomo s pijanim, veselina smehom po sobah in ga vpraševal?

»Fomka! Česa hočeš? Povej! Daril? Igrač? Kar prosil! Zakaj ničesar ni na svetu, cesar bi ti jaz ne kupil. Milijon imam! Hahaha! In še več bom imel! Si-li razumel? Vse je tvoje! Haha!«

In hipoma je ugasnila njegova radost, kakor ugašne sveča, če potegne močen veter. Pijani obraz je drhtel, oči so rdele in se polnile s solzami in ustnice so se kremžile v plah in žalosten nasmeh:

»Anfisa! Kaj naj počnem, ako mi umrje?«

In takoj po teh besedah ga je obvladala besnost.

»Ve požgem!« je zarjul in se kakor blazen zagledal v katerikoli temni kot sobe. Vse uničim! S smodnikom razstrelim!«

»Ali bo-bodeš tiho, ti spak, ti grdi! Ahi hočeš otroka prestrašiti? Ali želiš, da oboli?« je jadikovala Anfisa, in to je bilo dovolj, da je Ignat hitro izginil, mrmraje:

»No-no-no! Že grem, že ... le ti ne kriči, ne razsajaj... Ne straži ga! ...«

Če Foma ni bilo dobro, je zanemarjal oče vsa opravila, ni hodil z doma, dolgočasil je sestro in sinu z brezmišelnimi vprašanji in nasveti, ter hodil mračen, prestrašenil očij in ves iz sebe po sobah ter vzdihoval.

»Zakaj jeziš Boga?« je govorila Anfisa. »Le počakaj, da pride tvoje mrmranje do njega in kaznoval te bode za tvoje tarnanje o njegovi neusmiljenosti.«

»Ah, sestra!« je vzdihnil Ignat. »Premisli vendar — če se mu kaj pripeti ... potem te pokvarjeno vse moje življenje. Čemu naj potem še živim? ...«

Podobni prizori in burni prehodi očetovi iz enega razpoloženja v drugo so izpočetka plašili dečka, toda kmalu se jih je privadil in, videvši skozi okno očeta, ki je težko lezel raz sani, je ravnodušno govoril:

»Tetka! Ata je prišel zopet pijan domov!«

... Prišla je pomlad, in da izpolni svoj obet, je Ignat vzel s sina s seboj na parobrod, in tedaj se je razgrnilo pred Fomo novo življenje, bogato raznovrstnih vtiskov.

Čenjem čitatelji, sodite, so-li to zavedni Velikodolci ali podivjana družal, so-li to Marijine ali hudičeve hčere (odgovor notiči v neki števil. »N. Č.«), so-li to »Orlice« ali »sove« in so-li to »Orli« ali »čuki«. Ako se jim očita dejstva, pa poreko (so že rekli), da je vas onečaščena. I, seveda je onečaščena, pa še kako. Sramota, da so med Slovenci taki ljudje in taki posvečeni in neposvečeni ljudski zapeljivci, ki napravijo iz dobrega, poštenega slovenskega ljudstva podivjano družal. Sramota! Fej!

Neka števil. »N. Č.« piše, da učitelj sinček zmerja »Orle« (kako?). Ni čuda, saj jih je obiskal 1. okt. t. l. sam čuk (to je bila zares prava žival). Pa tudi nekateri »orlički« se zmerjajo (če se med seboj vzejajo) s »čuki« in vsa javnost ve o »čukih«, potem pa ne-bi vedel tega nedolžni učitelj sinček.

Za sklep naj povemo, kako se je tu znatno »pocenila« goveja živina. Dne 24. okt. t. l. v torek po 3 uri popoldne je prodala neka žena z Velikega Dola v Komnu »bika« za 20 K. »Tele« mora biti še bolj po ceni. Omenjamo, da je bil ta »bik« sakramensko-hudičeve pasme. Na zdar!

Iz ajdovskega okraja.

Čuki v Šmarjah na Vipavskem so imeli zopet svoje veselje. Iz preiskovalnega zapora je izpuščen tisti njihov Živec, ki je pod obtožbo osumljen tatvine pri Štublju. To je bilo veliko veselje za gospode »orle«. Krulili so in streljali. »Orli, zatrobite!« je dal »befel« Živec in zatrobili so. Obnašali so se potem tako, kakor so navajeni. Da bi se Šmarje že otrsle te škandalozne zalege!

Iz Rihemberga. — Občinske volitve v naši tako obširni kakor tudi raztreseni občini so vkljub brezsravnim mahinacijam in falzifikacijam od strani nasprotnih strank, ki je imela škarje in platno v rokah, skončale povoljno za napredno stranko. Od 30 starešim vdobila je napredna stranka 20 in nasprotniki 10 zastopnikov. Človek, ki ni še prišel v stik z možmi a la Pavlica, Strancar in kompanija bella, si sploh ne more predstavljati boja, ki se je pri nas ravno izvršil.

Tretji razred je izšel častno med tem, ko je bila zmaga naše stranke v II. razredu nad vse pričakovane velika, kajti obilo naših volilcev je ravno v tem razredu izostalo.

Tudi v I. razredu bi bila zmaga naša, ko bi ne bilo v naših vrstah »skisavcev«. Značajne te može smo si zapomnili in o priliki jim pregledamo obisti.

V prvem razredu je mnogo časnih občanov (dr. Gregorčič, Berbuč ...) ki imajo za obino le to »zaslugo«, da nas počastijo pri volitvah. Enako s temi skrbi za krščansko vero sloviti baron Levetzov, in še kak Lah ali Nemec, ki ima tu slučajno volilno pravico. Seveda s temi je volil veliki pobožnjak M. Ličen, oba duhovnika, Pavlica in dr. Toda vkljub vsej tej zvezi bi bila naša zmaga, da bi nam ne bili vskočili trije (Peklovski, Drejcevan in Kresir), ki so brez pravega prepričanja in energije. V rezervi smo imeli tudi še 1 ozir. 2 glasa. Toda gori omenjene so od doma vlekli naravnost na volišče in jih vtaknili v komisijo, kjer sta jih Pavlica in hotelir Ličen držala za vrat. Sicer pa so tudi naprednjaki tako in tako mislili voliti in tudi volili nekaj nasprotnikov v tem razredu v odbor.

Kakor sporoča zadnja »Gorica«, bo de proti volitvam (seve samo proti III. in II. razredu) vložen najbrže vtok.

Volilne imenike je napravila nasprotna stranka. Ugovori zoper iste so se vlačili na dolgo in široko skozi dve leti, komisija je bila pri volitvi pristna, ki nam je pojedla 50 glasov in sedaj, ko je zmaga naša, grozijo nam z »rekurzom« ...

Mi smo pa ljudje pošteni, ki nič ne grozijo, pač pa ukrenejo potrebo, da se izključi ljulika iz pšenice in poskrbi, da bo de seme zdravo.

Opozarjamo že sedaj merodajne oblastnike na neizpodbitno dejstvo, da je bila volilna komisija sestavljena iz strogo pristranskih mož, kar lahko potrdi tudi tudi politični komisar, ki je nadzoroval volitve. Volilne imenike je nasprotna stranka napravila po svoje; sedanja doba občinskega zastopstva traja že mesto 3 nad 6 let in sedaj še grozi ta brezsravna stranka z ugovorom?!

Poklicana oblast naj nauči te ljudi pameti, če bi trkali in moledovali. Zadnji čas je, da se občina otrese izkoriščevalcev krvavih žuljev bogatih in ubogih davkoplačevalcev.

Brje. — Kandidati, ki sta jih določila župnik in župan za Brje pri obč. volitvah v Rihenbergu, so dobili v vseh treh razredih komaj po kakih 6 glasov. Brje so torej volile napredno in ker šteje ta (šolska) občina blizu 700 ljudi, tudi odločila v dveh razredih zmagó. Ostal je le eden kler. starešina, ki pa ni dobil izimši svojega, niti ne enega glasu z Brjij, katere bo zastopal. Možu ni zavidati zaupanja, ki je vživa v rojstnem svojem kraju!

Z narodne meje.

V »Slovencu« smo čitali ta-le članek: V Cmureku (Mureck) je umrl lansko leto župnik rodom Slovenec. Njegovim naslednikom je bil imenovan trd Nemec, Graškemu (sekovskemu) škofu je bilo dobro znano, da bivajo krog Cmureka še Slovenci; dozdej je bila tudi navada, da je mogel le Slovenec dobiti to župnijo. Zato je vprašal škof novoimenovanega župnika, ali hoče imeti novi župnik Slovenca za kaplana. Odgovor se je glasil, da ni treba — in poslali so kaplana Nemca. Čemu je sploh bilo to vprašanje, ako je ljudsko štetje pokazalo, da bivajo Slovenci v župniji Cmurek? Kako hoče župnik opravičiti krivico, da nimajo Slovenci tod ne enega slovenskega spovednika?

Pri Sv. Lovrencu nad Arvežem blizu Ivnice (St. Lorenzen ob. Eibiswald) je umrl nedavno zadnji slovenski župnik. Zakaj? Njegovim naslednikom je bil imenovan Nemec, ki je koj prvo nedeljo začel nemško pridigovati. — Nihče se ni uprl. — Kdor ni razume, se je sramoval in ni upal reči, da ni umel pridige.

Kaplja pod Sv. Duhom (na Ostrem vrhu) je mala župnija. Prosil je za njo Slovenec Tomažič. »Ta župnija ni za Vas,« so mu dejali. »za Vas imamo dekanat.« In postal je dekan, a v nemškem kraju, kjer ne more pastirovati Slovenec. Kaplja je dobila nemškega župnika.

Na vprašanje slovenskega župnika: »Ja, wie können solche Leute beclirten, deren Pfarrgeistliche nicht slowenisch können?« — »So viel weiss ich schon, wenn er zur Beichte kommt, dass er etwas gesagt hat, was eine Materie für die Absolution gibt. Was ich den Leuten deutsch sage, verstehen sie mich schon, wenigstens die Busse, Es geht.«

Na vprašanje, zakaj se ljudstvo ne upre, saj bi lahko poslalo pritožbo, ako treba do Rima, se je glasil odgovor:

Že v šoli sliši slovenski otrok čisto: »Kaj, čemu se boš učil »bindiš«, to je za nič, glej, jaz sem že gospod postal, pa še bindiš ne znam; če se boš učil nemško, boš tudi ti kaj veljal, z »bindiš« ne prideš nikamor.« Ker je to preveč sramotno, zato si nobeden še povedati ne upa, da nemško ne razume. Zato pa tudi zavoljo sramote, ki ga čaka, noben Klovec še pri spovedi ne upa reči, da ne umeje nemškega župnika. Do zdaj so se v omenjenih obmejnih krajih učili otroci vsaj veronauka v materinščini, zdaj so pa mladi župnik že začeli z nemškim katekizmom.

Tako poroča »Slovenec«. Kaj pravi k temu »Vseslovenska Ljudska Stranka? Kaj pravijo k temu slovenski škofje? Nič, marveč pustijo germanizacijo Slovencev v cerkvi, samo na papirju malo popopotajo. — Tu bi bilo kaj dela za »Slovensko Stražo«. Ali ta je v »Obrambnem Vestniku« že povedala, da jej je malo mar za obrambo Slovenstva ob meji, mar jej je le za to, da ostanejo ljudje katoličani!!

Sokolske prireditve v Gorici.

Namen teh vrstic ni, da bi goriškemu občinstvu razkladali, to naj dosežejo predavanja, o pomenu in veliki nalogi Sokolstva, uverjeni pa smo, da mora vsak posameznik — izvzemši zlobneže, priznati veliki pomen Sokolstva za slovenski narod, za Slovane sploh.

Z mirno vestjo lahko trdimo, da je edino Sokolstvo zmožno in poklicano v to, da reši Slovence hlapčevstva in suž-

nosti, v kateri so se dosedaj in se še sedaj nahajajo. Slovenci smo, žalibog, še v prvi dobi razvoja brez lastnega trdnega koraka navajeni vklanjati tilnik pred vsakim, ki nas za prst presega. Z neko malomarnostjo gledamo, kako naš izpodrivajo tužci in nam odkazujejo v naši domovini kakor sužnjem slabejša mesta za vratih in to na vseh poljih, vse povsod in vedno, vedno.

Trpijo nas poleg sebe, ker smo priden, nadarjen in povsod uporabljen, vendar nesamostojno in ne dovolj odločno nastopajoč narod.

Sokolstvo se dobro zaveda, v kakšnem stanju smo Slovenci in ker vidi, da nimamo šol, kjer bi nas vzgajali kot svobodno-misleče ljudi — si je vzelo za nalogo, začeti že pri naraščaju, mladeniču, ženi in možu vcepljati narodno zavest in spoštovanje do samega sebe. V naših sokolskih telovadnicah se vzgajajo vsi sloji in spoli vseh starosti za pridne, odločne in pogumne boritelje; in nadalje za pridne čbtrnike, trgovce in kmete z edno besedo — pridne gospodarje. Le tedaj če imamo med seboj vse to, kar smo dosedaj navedli, smemo z gotovostjo pričakovati, da tudi nam zasijejo žarki gospodarsko nas osvobojajočega solnea.

Goriški Sokol dela že skoraj 25 let v tem smislu. Da je imelo Sokolstvo lepe uspehe, za to treba se le ozreti po Goriškem in vsakdo se prepriča o resnično marljivem delu »Goriškega Sokola«. V krajih, kjer je poprej vladala brezbriznost, so postali hkrati dobri slovenski sobojevniki na vsakem polju.

Da pa Sokolstvo izvršuje vso to delo, treba mu je denarja in da ne nadleguje vedno istega občinstva, se poslužuje društvo prireditev javnih telovadeb, zabavnih večerov, sploh nastopov, da tam pokaže svoje delo in da iz čistih donoskov si opomore pri sokolskem delu.

Dolžnost vsakega Slovenca je, da se udeležuje takih prireditev in tako vsak posameznik s skromno vstopnino pomaga društveni blagajni. Žalibog jih je dosedaj bilo mnogo takih, ki so le radi zabavljali in le z nekako mržnjo gledali sokolsko delo. Izmed mnogih pristašev pa, ki ji ima Sokolstvo, so bili tudi taki mladeži, ki so le iz komodnosti niso udeleževali takšnih prireditev. Želeti je, da se razmere spremenijo in da se vsak goriški Slovenec in iz okolice vdeleži dne 12. novembra prve jesenske Sokolove prireditve pri »Zlatem Jelenu«.

Vsak Slovenec, naj si je že Sokolov član ali ne, naj pridno agitira za to veselico in naj bo ta večer vsem Slovincem iz Gorice in okolice večer radosti in zabave.

Pokažimo, koliko % onih 10.000 nas je.

Na zdar in na svidenje na Martinovem semnju 12. nov. »pri Jelenu«!

Družba sv. Cirila in Metoda.

Za narodno šolo na Blandj se je nabralo pri Bognarju v Ozeljanu K 1208. Najmočnejši so bili Lokvičani. Hvala jim!

Število otrok v družbenih zavodih. — Število vseh otrok, ki zahajajo letos v družbene zavode, znaša 3144. Pomnožili so se nepričakovano obilno.

Mešana dvarazrednica v Krminu šteje letos 72 otrok.

Domače vesti.

Peyski zbor slovenskih akademikov v Pragi je kakor vsako leto, tako tudi letos zapel na praških pokopališčih dne 1. novembra tamkaj pokopanim Slovincem nagrobnice.

Podgorski župan g. A. Klančič bo obhajal v soboto 40-letnico svojega županovanja v obširni podgorski občini, V soboto dopoldne ob 11. uri bo slovesna seja občinskega starašinstva, zvečer bo svirala godba po Podgori, umetni ognji bodo švigali v zrak. Podgora hoče na lep način proslaviti 40 letnico županovanja zasluznega domačina gospoda Klančiča.

Majhna nesreča se je pripetila poslanecu Fonu. Spodtaknil se je v svojem članku o ljudskem štetju v »Gorici« v soboto pa rekel, da je bil on predsednik posebnega odbora za ljudsko štetje. Ali predsednik tega odbora je bil dr. Medvešček, Fon pa je bil le predsednik volilnega odbora! Sa-

mohvalnež piti tega ne ve, kateremu odboru je predsedoval. — Za danes rečemo le to: da samohvala in nesramno izkoriščanje skupnega dela v mestu v strankarsko-klerikalne namene, zapostavljanje zaslužnejših vzbujajo občo nevoljo. To je nevarno. Parnet, poslanec Fon v »Gorici« in dr. Pavlica v »Prim. Listu«.

Za narodni muzej so darovali: Gosp. Jos. Balič, učitelj, Vrh Sv. Mihaela, 18 dar. 1. Bernardi, Lettere sull' Istria. 2. Inni ed orazioni ad uso della Chiesa-a Nazionale Italiana, Dunaj l. 1784. 3. Dolinar, Pesme v Nedele celiga Leta. 4. Slomšek, Kerščanska beseda katoliškim misijonam pomagati. 5. Slomšek, Apostolska hrana I. in II. del. 6. Slomšek, Hrana evangeljskih naukov I. in II. del. 7. Košar, Anton Martin Slomšek. 8. Menschenrassen (podb.) — Gospod Brezigar Leopold, slikar iz Plavi nabral; 1. Gosp. Anton Boltar, posestnik, Paljevo, a) Osem inu shesdeset svetih Pesmi, Ljubljana 1800, b) L. Dolinar, Iizidor Brumni kmet, Ljubljana 1831, c) V. Stanič, Pesme za kmete ino mlade ljudi, Gorica l. 1822, d) Jurij Werdinek, Sakdanji kruh, Celje 1820. — 2. Gosp. Miha Zimic, posestnik, Deskle, 1 majoliko. — 3. Gospod Maks Zimic, gostilničar, Plave, 1 majoliko (2 bokala). — 4. Gosp. Leop. Brezigar, slikar Plave 4 novce. — Gosp. Lestan Avguštin, pišmonaša, 1 bakreni novce. — Gosp. Michael Leban, kavarnar v Gorici, 2 bakrena novca. — Gospod Fran Gorjanc, dijak v Gorici, 1 bakreni denar. — Gospod Avgust Hrovat, učitelj l. l. r. v Gorici, 1 bakreni rimski novce. — Gospod Emil Hojak, učitelj, Levpa, 3 razne novce. — G. Jos. Braun, hotelski vratar v Gorici, 1 bakreni novce. — Gospod Josip Loverčič, dijak učiteljskega IV. l. v Gorici, zemljevid Italije in Avstrije z leta 1838. — Gosp. Klanjšček Bernard, dijak pripravnice v Podgori, 14 bakrenih in 3 srebrni denarji. — Gospod Alojzij Živic, ključavničar v Gorici, 1 pap. 2 Fl. l. 1800. — Gospod Jožef Marvin, Vogersko, 1 podkev. — G. Anton Tušar, učitelj, Vrtovin: a) Josef Burger, Kristosovo trpljenje l. 1835, b) Premišljanje za čas svetiga leta, l. 1816, c) L. Dolinar, Pesmi 1833, d) Franc Verit, Keršč. i. t. nauk l. 1836, e) 2 novci. — Odbor.

Glavni raport za rezervne častnike, kadete in kadetne aspirante se bo vršil v ponedeljek 6. t. m. ob 9. uri dopoldne v Gorici v prostorih prostovoljske šole Trg Antonio Rotta št. 2.

Narodna čitalnica v Ljubljani obhaja letos 50letnico svojega formalnega obstoja. Kot oblastni priklašeno društvo je tretje na Slovenskem. V resnici pa je ljubljanska čitalnica najstarejša izmed vseh, ker je obstojala kot klub že več let pred ustanovitvijo društva. Neoporečno je, da so bile čitalnice in slična društva nekde po celi Sloveniji in so popokod ob meji še danes studene narodnega dela, vtr narodnega navdušenja, da so se v njih zbirali in medsebojno spodbujali naši narodni probuditelji in delavci. V čitalnicah leži začetek našega narodnega življenja, v njih in iz njih se je vršilo naše narodno probudenje in vstajenje. Danes vrše narodno delo predvsem druga društva in organizacije, ki so po večini izšla iz čitalnic, nekdanji čitalnični odseki: pevski, glasbeni in telovadni zbori, narodno-obrambni in igralni odseki, ki so vsi postali samostojna društva. Premnogo društev zopet so ustanovili čitalničarji. Zato danes čitalnice nimajo več tistega velikega narodnega pomena, kot so ga imele nekde. Toda pozabiti ne smemo, da je naše čitalništvo zibelka narodne zavednosti. Zato čitalništvo zasluži, da mu je ves narod hvaležen, da ga visoko ceni, in da svečanostno proslavi njegov veliki pomen. To naj se zgodi sedaj ob 50letnem jubileju naših najstarejših čitalnic, Narodna čitalnica v Ljubljani, bi morala letos slovesno praznovati svojo petdesetletnico. Odbor je preložil to slavlje na januar 1912 in sklenil, da bodi ta 'ubilej pravzaprav proslava vsega našega čitalništva. Vse čitalnice in narodna bralna društva, vsa društva — otroci čitalnic, ves narod se naj udeleži te proslave.

Slavnost se bo vršila 6. januarja 1912 v Ljubljani po sporedu, ki ga podajemo v sledečem v glavnih obrisih.

Dopoldne: slavnostno zborovanje v Narodnem domu. Popoldne: slavnostna predstava dramskega društva v Ljubljani s sodelovanjem drugih društev v dež-

gledališču v Ljubljani, ki naj poda sliko kulturnega napredka od prvih let čitalništva do danes. Zvečer: narodni ples v veliki dvorani in vseh gorenjih prostorih Narodnega doma s sodelovanjem slav. slov. filharmonije v Ljubljani. Oledališka predstava se vrši po potrebi že 5. januarja zvečer. Podrobnosti bodo pravočasno naznanjene.

Kakor nekdanji italijanski družini ni manjkalo nobenega narodnjaka, tako naj ne zamudi proslave čitalništva nobeden zaveden Slovenec, nobena zavedna Slovenka!

Nemško delo S. L. S. na Kranjskem. — Čim bolj kričijo moške iz S. L. S., da delajo le za korist slovenstva, tim bolj se kaže, kako dela S. L. S. za Nemce na Kranjskem, združena z Nemci.

Glavna izdajalska dejanja, ki imajo vsa za temelj klerikalno nemško zvezo, so: popolna samostojna nemška gimnazija v Ljubljani, imenovanje posebnega nemškega deželnega šolskega nadzornika za Kranjsko, imenovanje Nemca za finančnega ravnatelja v Ljubljani, katero mesto je preje zavzemal Slovenec, imenovanje zagrizenega Nemca Elsnerja na Levčnikovo mesto za predsednika deželnega sodišča ljubljanskega, imenovanje Nemca Luschna za državnega pravdnika v Ljubljani, imenovanje Nemca za predsednika okrožnega sodišča v Novem mestu, katera služba je bila doslej vedno v slovenskih rokah, nastavljanje nemških uradnikov in zdravnikov v deželni službi, na primer Geihoferja in dr. Tratnika, imenovanje Nemca Nebenführerja za višjega upravitelja deželne bolnice itd. itd.

In potem se še čudijo, ko smo razkrili, kako izdajalsko je nastopila S. L. S. proti novemu okr. glavarju v Gorici!

Cesta Kojško - Figovica - Brestje. — Zupanstvo kojščansko je bilo predložilo dež. zboru načrt te zgradbe, ki je izkazoval potrebnost 55-60.000 kron. Cestni odbor za goriško okolico je zagotovil za to zgradbo prispevek 3000 kron, starešinstvo kojščansko pa je izjavilo, da založi vse stroške, ki bi se ne pokrili s podporami iz javnih zalogov; tudi glede vzdrževanja dovršene ceste je podalo starešinstvo nalično obvezo.

Deželni odbor se je obrnil na c. kr. vlado s povabilom, naj mu razodene, kaj namerava ukreniti na prošnjo za državno podporo. Pri tej priliki je deželni odbor naglašal, da bi bilo vsekakor urediti vprašanje zgradbe tako, da bi se cesta napravila z manjšim potroškom, ker da svota 60.000 kron ni v pravem razmerju s koristjo ceste.

Na to je namestništvo odgovorilo, da je naročilo nadinženirju g. Machnitschu v Gorici, naj načrt proučuje in ga eventualno preuredi.

Na nalično naročilo deželnega zbora se je odbor obrnil na namestništvo, ki mu je potem podalo sledeča pojasnila:

Načrt se je pregledal na licu mesta, pri čemer se je dognalo, da je obstoječa cesta zelo slaba, da pa se zamore z dvema preureditvama in z izravnavo ostalih cestnih gladin tako izboljšati, da bi odgovarjala prometnim razmeram.

Skupni troški bi znašali 35.000 kron, h katerim bi vlada prispevala z zneskom 3500 K.

Na vprašanje deželnega odbora je starešinstvo kojščansko odgovorilo, da se pač strinja s popravo oziroma zgradbo ter s smerjo ceste, nikakor pa ne more sprejeti državne podpore 3500 K, ker je odločno prenzika in ne odgovarja važnosti, ki jo ima cesta v gospodarskem oziru; občema da bi ne mogla zmagati troškov, ki bi se izkazali po odbitku tako nizkih podpor.

Deželni odbor je nato predočeval namestinstvu, da se s popravo ceste Kojško-Figovica-Brestje izboljša edina zveza med temi občinami in med skladovno cesto, ki po eni strani vodi v Gorico, po drugi pa v Plave in Kormin; to sta dva kolodvora, kamor se morajo prevažati kmetijski pridelki.

Z ozirom na to je deželni odbor prosil namestništvo, naj bi izprosil od osrednje vlade 50% prispevek iz državnih sredstev. Zatejedo je deželni odbor pozval občino kojščansko, naj takoj vložijo prošnjo na c. kr. namestništvo.

»Samouprava«.

Čez »novi most« se je vrgel v Gorici v Koren delavec Mihael Meljavec iz Kromberga. Mož je bil udan pijači. Vrgel se je sinoči okoli 10 ure. Koren je globoko pod mostom. Meljavec se je ubil. Truplo so prenesli takoj v mrtvašnico.

Štrajk v Podgori. — V papirnici v Podgori štrajkajo ženske. Pred časom so jim obljubljali povišek dne na K 1'40 do K 1'60; ker poviška niso dobile, so stopile v štrajk; obljubilo se jim je K 1'30; tega pa ne sprejmejo. Po večini so delavke iz Fare, Koprive in Morara v Furlaniji. Dela je na dan 10 ur in pol; plačila je na uro 9 vinarjev. — V zdravstvenem oziru je najslabše poskrbljeno; stranišče imajo ženske samo eno, moški, ki jih je 400, tudi samo jedno.

Neža Zornova iz Prvačine, stara že okoli 70 let, se nahaja pod ključem, kakor smo poročali, ker je primesila kruhu modre galice. Rekla je samo svojemu možu, da ne sme jesti onega kruha. Potem je bila šla v Gorico in tisti čas je jedel sin pogačo in čutil kmalu bolečine v želodcu in trebuhu. Kakor smo že rekli, ne živi Zornova v najboljšem prijateljstvu s sinom in sinajo. — Kaj je na vseč tej reči, dožene sodna preiskava. Povedati pa moramo danes, da je Zornova velika tercijalica in pobožnjakinja, stara Marijina hči. — Stara resnica je, da ravno take vrste ženske kaj rade kaj zagrešijo. Omami jih duh, ki vlada po takih bratovščinah in svetih družtvih, ker jim je vse dovoljeno, samo da sklepajo roke k molitvi; kadar kaj zagrešijo, potem se jih pa prvo branijo tisti, ki so moralni vzročitelji njih pregreškov in zločinov.

Jane s kapniki na Krasu. — Poročajo da so odkrili pri Lokvi dve podzemeljski jami s kapniki. Ena ima baje krasne kapnike in je jako velika; v njej je tudi jezera.

Izgnan iz Avstrije. — V Gorici je živel kramar Alfonso Roma, italijanski podanik, ki si je nakopal na glavarstvu več obsodeb radi žaljenja časti in nevarnih groženj. Tukajšnja policija je poslala dekret, s katerim je mož izgnan iz Avstrije. Roma pa ni bil pri volji, zapustiti Gorico, marveč se je pritožil na namestništvo, ki je pa potrdilo ukrep tukajšnje policije. Radi tega je policija odvedla italijanskega podanika Roma na mejo.

Tatvine so obdolženi trije dečki 11—13let. Baje so kradli J. Zornu kokoši. Zmanjkalo jih je 11. Dva sta znana policiji že radi storjenih tatvin v Gorici.

Radi krivega pričevanja. — Klicani so bili pred tukajšnjo okrožno sodnijo 26 letni Franc Uršič in 32 letni Matevž Žbogar, oba z Banjšic, ter 43 letni Jos. Žbogar iz Gorice, obtoženi krivega pričevanja v neki civilni stvari. Obsojeni so: Fr. Uršič na 4 tedne, Jos. Žbogar na 3 in Matevž Žbogar na 8 tednov težke ječe.

Puška v rokah devetletnega otroka. — Kakor smo že svoj čas poročali, je bil prijel slučajno devetletni sin Jos. Vinklarja v Lokovcu za puško ter jo nameril na deklo Veroniko Humarjevo. Deček se je hotel seveda le poigrati, ali puška je bila nabasana in ko jo je sprožil, je zadel omenjeno deklo, ki je na to umrla. Radi tega nesrečnega slučaja se je moral zagovarjati pred tukajšnjo okrožno sodnijo dečkov oče Jos. Vinklar, ki je bil obsojen na 10 dni zapora.

Slepar. — Neki Julij Blazovič iz Pulja je bil prišel pred časom v urad »Credita« v Gorici s knjižico pošne hranilnice, da dobi 600 K. Dobil je ta denar, čez čas je zopet prišel. Pri Creditu so mislili, da imajo opraviti z Julijem Blazovičem, ali mož se je izdal, ker se je podpisal s svojim pravim imenom Anton Blazovič. Potem je »naglih« hotelirja Rysa za 20 K in odšel v Italijo. Tam so ga prijeli radi neke sleparije in potem je prišel pred tukajšnjo okrožno sodnijo, ki mu je prisodila 3 mesece težke ječe z jednim postom.

Lokavški fantje prirede v nedeljo, dne 12. novembra t. l. javni ples v prostorih gostilne g. Jos. Slokarja pri cerkvi. Svira sokolska godba iz Prvačine. Vabi se uljudno na mnogobrojno udeležbo.

Trgovsko-obrtno in gospodarske vesti.

Zadružništvo na Angleškem. — Glasom poročila angleškega delavskega urada je obstajalo na Angleškem l. 1909 v celem 2233 raznih zadrug, o katerih je

bilo mogoče dobiti podrobnejše podatke. Število njih članov je znašalo 2,597,229, t. j. 9,7% vsega prebivalstva. Vse zadruge so imele nad 1.008,815,761 mark kapitala (deleži, izposojila in rezervni zakladi). Od teh zadrug je bilo 1430 konzumnih z 2,469,396 člani. Kapital teh zadrug je znašal 768,611,554 mark. Od 693,867,319 mark deležev, ki jih imajo vse zadruge, odpade na konzumne zadruge 628,623,511 mark. Iz tega je razvidno, kako prevladuje na Angleškem konzumno zadružništvo, ki postavlja vse ostalo zadružništvo v senco. Posebno ima kmetijsko zadružništvo, ki je v Avstriji, Nemčiji itd. tako krasno razvito, pokazati na Angleškem le na male uspehe.

Statistika britske zadružne zveze, ki je bila predložena zadružnemu zborovanju v Bradfordu, obsega 5157 zadrug nasproti 1561 l. 1909. Od teh jih je poslalo poročila 1555. Imele so 2,661,799 članov (proti 2,585,293 l. 1909); deležni kapital je najšel od 696,373,665 mark l. 1909 na 715,470,330 mark l. 1910. Promet je narasel od 2,221,810,185 mark l. 1909 na 2,276,288,691 mark l. 1910; čisti dobiček pa od 245,026,909 l. 1909 na 245,306,246 mark l. 1910.

Silno razvite so proizvodne zadruge. 1290 zadrug je pridelalo skupno za 417,568,926 mark blaga. Zaposlenih imajo 48,738 oseb (27,611 moških, 13,786 žensk in 7,341 maloletnih obojega spola, starih izpod 18 let). Mezd se je izplačalo 53,721,747 mark. V vseh zadrugah — ne le v proizvodnih — pa je zaposlenih 122,991 oseb, katerim se je izplačalo 145,518,279 mark na mezdah in plačah. Čisti dobiček je znašal 245,306,246 mark. 30,076,230 mark se je izplačalo za obresti na deleže, 1,534,089 pa od čistega dobička delavcem. Za vzgojevalne namene se je porabilo 1,866,885 mark, za druge obče-koristne svrhe 1,152,008 mark. 219,830 mark se je vplačalo prispevkov za potrebe zadružne zveze.

Sokolski vestnik. XII. izkaz

daril za Sokolski dom v Gorici.

A. Kozman nabral v Solkanu	K	276
prispevki deležnikov za september	„	35—
prispevki deležnikov za oktober	„	23—
Skupaj	K	6076
Prisrtehi dohodki XI. izkaza	„	180331
Znaša skupaj	K	186407

Politični pregled.

Gautsch je demisioniral v torek s celim kabinetom. Cesar je demisijo sprejel in poveril sestavo novega kabineta dose-danjemu naučnemu ministru grofu Stürghku; naučni resort Stürghk baje obdrži. Novo ministerstvo bo uradniško in provizorično. Za Stürghkom bi prišel morda nekdanji ministerski predsednik Beck z nalogo, da sestavi parlamentarno ministerstvo, morda nastopi kdo drugi.

Perzija pred razdelitvijo. — »Wiener Allgemeine Zeitung«, glasilo ministerstva za unanje stvari ima poročilo, da sta Rusija in Anglija izkrcali v perzijskih pristanišjih vojaštvo, ki prodira proti notranjosti dežele. Perzija je neposredno pred razdelitvijo.

Iz Teherana poročajo, da so ruske čete prekoračile mejo v severnem delu Perzije.

Vojna med Turčijo in Italijo.

O velikanskih izgubah Italijanov poročajo še vedno iz Carigrada. Pravijo, da so Italijani zgubili 5000 mož, ranjenih da je 7000; da so vzeli Turki Italijanom 9 topov, 37 mitraljev, 3500 zabojev municije.

Italijanski list »Lavoro« poroča, da od treh stotnih bersaglierov po 225 mož, se jih je rešilo samo 125!

Iz Italije se uradno dementira te vesti s pristavkom, da so vsa turška poročila neresnična ali skrajno pretirana.

O naskoku na italijanske utrdbe

v noči 26. oktobra poročajo iz Carigrada, da so čete in prostovoljci naskočili italijanske postojanke, pri čemer so na posa-

mičnih mestih predrl obrambno črto Italijanov. Del naših čet je skozi nastale praznine prodril do mesta. Tudi naše desno krilo je po več hudih naskokih predrlo obrambne črte sovražnika, ki je bil potisnjen do meje stanovanj. Sovražnik se ni mogel ubraniti napadom v fortih Said Mušni in Stani, se je umaknil iz fortov in zbežal. Čete in dobrovoljci so zasedli pozicije in so preganjali sovražnika. Sovražnik je na to iz svojih utrjenih postojank začel streljati z brzostrelnimi topovi in mitraljezami. Pri tem ga je podpirala pehota v utrdbah. Turške čete so pokazale velik pogum, in so, si le s streljanjem iz pušk osvojile utrjena mesta, kjer so razvesile turško zastavo. Zgube sovražnika niso znane. Turki so imeli 40 do 50 mrtvih in 100 ranjenih.

Študenti Bu Meliano v rokah Turkov?

V Carigradu se trdovrtno vzdržava vest, da so Turki zopet osvojili študente Bu Meliano. Ti študenti so neizogibno potrebni za Tripolis, ker oskrbujejo mesto z vodo. Oskrbovanje vode iz Italije ne bi moglo nikdar kriti potrebnih toliko tisočev italijanskih vojakov v Tripolisu, brez ozira na težavo oskrbovanja z vodo potom ladij. Ako iz turških virov izvirajoča vest odgovarja resnici, je položaj Italijanov že sedaj več nego neprijeten.

Okoli Tripolisa.

Utrdbe v bližini Tripolisa so Turki baje zavzeli. Samo še tri utrdbe bi imeli Italijani. Ti so se unaknili v mesto ter se utaborili za okopi.

Vse to po poročilih iz Carigrada in Londona.

Italijanski vojaki so ob disciplino, oficirji imajo težavo z vojaki ... Vse polno trupel leži okoli Tripolisa.

Iz Londona poročajo, da je bila 31. oktobra huda bitka, trajajoča 3 ure. Turki so bili odbiti.

Današnja poročila

pravijo, da so Turki z nova hoteli naskočiti Tripolis; poskusili so bombardirati mesto, turški strelji so leteli v Tripolis. Z italijanskih ladij so pridno streljali ter preganili Turke.

Poročnik Gavotri se je spustil z aeroplanom v zrak ter vrgel na Turke nekaj bomb.

Predstraže okoli Tripolisa so zasedli Italijani z novimi vojaki! — V Honisu, Dorni in Bengasi je baje mir.

Razne vesti.

»Sava«, društvo svobodnemiselnih akademikov na Dunaju, bo imela v petek 3. listopada t. l. ob 8. zv. v restavraciji »Schwarzspanierhof«, Schwarzspanierstrasse, svoj I. redni občni zbor s sledečim dnevnim redom: I. Čitanje zapisnika; II. poročilo odbora; III. poročilo odsekov; IV. poročilo preglednikov; V. poročilo delegatov na skupščini O. s. n. n. d.; VI. sprejemanje novih članov; VII. volitve; VIII. slučajnosti. Slovanski gostje dobrodošli!

Akad. društvo slovenskih agronomov »Kras« na Dunaju priredi svoj prvi redni občni zbor dne 4. novembra ob 8. zvečer v »Leitner Restaurant«, Auersperg-gasse 6.

Slovensko akademično društvo »Ilirija« v Pragi je izvolilo na zadnjem občnem zboru sledeči odbor: Predsednik: iur. Vane Radej; podpredsednik: pharm. Hugo Mužina; tajnik: pharm. Fedor Gradišnik; blagajnik podpornega fonda: iur. Fran Bračić; blagajnik: pharm. Josip Ančik; knjižničar: iur. Fran Jarc; gospodar: pharm. Dragotin Ostan; arhivar: med. Zvonko Janežič; revizorja: iur. Anton Kosi in iur. Juro Korent.

Obesil se je v preiskovalnem zaporu v Boznu bankir Conte, bivši oficir, ki je bil aretiran radi goljufij.

Česka kraljevina šteje prebivalstva 6,621,818. Čehov je 4, 241,000.

(Dalje na četrti strani.)

Mail oglasi.

Najmanjša pristojbina stane 60 v. n. Ako je oglas obsežnejši se računa za vsako besedo 3 v. n. Najprejpravnostno inseriranje za trgovce in obrtnike. Koliko je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici, katerih na določil in celo v mestu ni bilo ne pozna, ker nikjer ne inventirajo. Škoda ni majhna.

Kdor hoče zaslužiti v vsakem trgu ali večji občini 5—10 K na dan, naj piše na Primorsko v Gorico, poštnoštevilca.

Igralnica v Opatiji. — Tudi Opatija ima igralnico, kjer zaigravajo igralci velikanske svote; igralnica donša milijone, zahteva pa tudi svoje žrtve. Izmed tistih, ki izgube, se gre kedo tudi pritožiti na glavarstvo; tako je zgubil neki hotelir svoto 17000 K ter se šel pritožiti na glavarstvo. Morda so mu tam dali kaj dobrih naukov, denarja mu niso dali.

Rekord v aviatiki. — Aviatik Warchalowski je na letališču v dunajskem Novem mestu izvedel s svojim autoplano s tremi pasajirji polet, ki je trajal 45 minut in je s tem presegel svetovni rekord avitika Bussona.

Carigrajski berači. — Prestolnica turškega cesarstva se imenuje lahko z vso pravico pravi eldorado beračev, ker v nobenem mestu jih ni toliko ali vsaj večje število, in nikjer ne skrbe tako za nje kakor v Carigradu. Zdravi, bolni, možje, žene in otroci, mnogi zaviti v raztrgane cunje, drugi pa polnagi hodijo z zakrivljeno beraško palico po ulicah, ter naštevajo z neko posebne vrste »pesmijo«, ki pa ni nič drugega nego samo tarjanje, svoje bolečine in trpljenje. Na uličnih križiščih, trgih in ulicah z velikim prometom, kakor je Grande rue de Pera, preže Grkinje in oiganke s svojimi majhnimi otroci. Neizrečeno so drzne in surove, posebno napram ženskam. Kedor tukaj takoj ne poseže v žep, tega začno zmerjati in nadlegovati; a žensko vlečejo za plašč in krijo ter tečejo za njo. Čuden je pri tem nagon, s katerim one spoznajo takoj, kateri narodnosti pripada tujec. »Daj mi 10 stotink!« more slišati v svojem materinem jeziku Srb, Rus, Bulgar, Španec; a ravnotako Nemeč, Francoz, Italijan ali Anglež. Deset stotink je najmanjša svota, ki se je sme ponuditi beraču v Carigradu. Denar po 5 stotink je zelo redek na Turškem in berač bi ga drzno odklonil. Podariti beraču kruha ali kakšno drugo jed, pomeni toliko, kakor hraniti poulične pse; nikdar se s tem beraču ne napravi uslužnega dela. Večkrat se lahko vidi na ulicah beračice, ko iz skled mečejo psom razmočeni kruh, daje prvenstvo psicam z mnogoštevilnimi mladiči.

Orientalci so vobče darežljivi nasproti siromakom. Ako mu ne more ali neče podariti ničesar, pa ga potolaži s kakšno dobro besedo, a nikdar berača ne odpravi s psovko in zmerjanjem. V Stambul, pravem turškem delu mesta je veliko kuhinj za berače imenovane »imaret«, kjer brezplačno dele ubogim meso z rižem in kruh. Ravnotako dobivajo ubogi v francoskem samostanu San Beno jedila; zato je vhod v ta samostan opoldan popolnoma zaseden z berači. Ker se z državnimi zakoni in z nobenimi drugi prepovedmi ne ovira beračenje, zato so ubožnice, ki jih je ustanovil Abdul Hamid, večinoma prazne. Oni, katere pripelje tja policija, zbeže čimprej, da morejo nadaljevati svoj plodonosni »posel«. Ni ravno dolgo, kar so vjeli na Zlatem Rogu nekega v same cunje zavitega berača, ki se je uporno branil preiskave. Prijem so našli 10.065 novcev po 10 stotink. Priznal je, da je priberačil na dan precejšnje svote. Po vsem tem torej ni nič čudnega, če so v Carigradu berači, in takih je veliko, ki so posestniki več hiš in dajejo svojim hčeram znatne dote. Ena najzanimivejših carigrajskih beračic je neka Grkinja. Miada ženska nosi na prsih dojenčka, katerega celi dan doji. Nikdo pa ni opazil prej, da bi bil, kedaj v blagoslovljenem stanu. V Carigradu je splošna navada, da si jemljejo berači otroke na posodo, da z njih pomočjo vzbujajo več sočutja. Večkrat pa berači tudi pohabijo to izposojeno dečo nalašč, da bi tem načinom več »zaslužili«. Z uvedanjem ustave izginja, četudi zelo počasi, stari Carigrad kos za kosom. In če pojde tako dalje, bodo morda unuki naše dece ko bodo v visoki starosti, doživeli in videli Carigrad v modernej obleki. P. S—a.

Rojaki, izpolnite svojo narodno dolžnost: pristopajte k obrambnemu skladu družbe sv. C. in. M.!

Nanut & Bregant

autorizovana staubena tvrdka

in Gorici

ulica Adelaide Ristori števil. 5

se priporočata p. n. občinstvu za vsa stavbena dela. Izdelujeta vsakovrstne načrte, proračune in kolavdacije po najnižjih cenah.

„CROATIA“

zavarovalna zadruga v Zagrebu
— edini domači zavarovalni zavod. —
Ustanovljena leta 1884.

Centrala v Zagrebu v lastni hiši, vogal Marovske in Preradovićeve ulice.
Podružnica v TRSTU,
Via del Lavatoio števil. 1. II. nadstropje.
Telefon št. 2594.

Glavna zastopstva: Ljubljana, Novisad, Osjek, Reka in Sarajevo.

Zadruga sprejema pod ugodnimi pogoji zavarovanja sledeče vrste:

I. Na življenje:

1. Zavarovanje glavne za slučaj doživljenja in smrti;
2. zavarovanje dote;
3. zavarovanje življenske rente.

II. Proti škodi po požaru:

1. Zavarovanje zgradb (hiš, gospodarskih poslopij, tovarn).
2. Zavarovanje premoženja (pohištva, prodajniškega blaga, gospodarskih strojev, blaga itd.).
3. Zavarovanje poljskih pridelkov (žita, sena itd.).

III. Zavarovanje steklenih šip.
Zadružno imetje vseh oddelkov znaša K 2.215.068-21
Od tega temeljna glavica „ 800.000-00
Dohodek letne premije s pristojbinami „ 1.221.748-44
Izplačane odškodnine „ 4.323.268-44

Sposobni posredovalci in akviziterji so sprejemajo pod ugodnimi pogoji.
Natančnejše informacije daje
Podružnica „Croatia“ Trst, Via del Lavatoio št. 1, II. nadstr.
Zastopnik za Gorico in okolico:
PETER GRUDEN & Comp.
in GORICI.

Udlikovana pekarija in sladničarna

Karol Draščik

v Gorici na Kornu v (lastni hiši)

zvršuje naročila vsakovrstnega tudi najfinerjega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, odlikovane velikonočne pince itd.

Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali v originalnih butelkah. Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Varstvena znamka: „šidro“
Miniment. Capsici comp.
Nadomestek za

Anker-Pain-Expeller

je povsod pripoznano kot najboljšo sredstvo proti prehlajenju itd. Za ceno 80 vin., K 1-40 in 2— se dobi po vseh lekarnah. Pri nakupu tega, tako priljubljenega domačega zdravila, se je posluževati le originalnih steklenic v škatljah z našo varstveno znamko „šidrom“, ker le tako je zagotovljeno, da je izdelek pravi.

Dr. RICHTERJEVA LEKARNA
pri „Zlatom loru“ v Trstu
1. Isabathgasse števil. 5 nova.
Unavno razpošiljanje.

Zahteva naj se izrecno Globin izlovane Fritz Schulz nal. akc. dr.

Pozor! Pomijalo se vam bo mnogo ničvedniti ponarejanj.

Globin
najboljše čistilo za čevlje
Fritz Schulz jun. delnik Ljubljana
Zlati medalje na svetovnih izstavah: 1889, 1894, 1904, 1909, 1914, 1920, 1925, 1930, 1935, 1937, 1939, 1951, 1955, 1963, 1967, 1973, 1977, 1983, 1985, 1990, 1993, 1997, 2000, 2005, 2010, 2015, 2020, 2023.

Gospodična,

ki je absolvirala trgovski tečaj in ima 16-mesečno prakso, želi primerne službe kot kontoaristinja, blagajničarka ali knjigovodkinja. Vešča je razun slovenske in nemške korespondence ter knjigovodstva in računstva tudi strojepisja. Izurjena je tudi nekoliko v prodajanju specerijskega blaga. Prijazne ponudbe naj se pošlje pošto ležeče pod šifro »VIJOLICA« v Dol. Logatec — Kranjsko.

Velike zaloge novih dvokoles, šivalnih in kmetijskih strojev, orkestrionov, gramofonov, vsakovrstnih plošč itd. V zaloga imam veliko vseh gori navedenih tudi že rabljenih strojev prav po ceni na izbero pri

Batjel-u

Gorica
Stolna ulica 2-4.
Mehanična delavnica.
Prodaja tudi na obroko.
Ceniki poštnine prosti.

Zaloga in zastopstvo lahkih švicarskih motorjev (Motosacche) na navadnem kolesu. Kupuje se stara dvokolesa, šiv. stroje, gramofone, orkestrijone itd.

Anton Potatzky v Gorici

naslednik Jos. Terpin!

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najosnejše kupovališče obrabirkega in drobnega blaga ter tkanin, proje in stitij.

POTREBŠČINE
za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE
za krojaše in čevljarje.

Sv. tinfice. — Rožni venc. — Maš. knjige.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:
Semena za zelenjavo, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, proračunje po sejmih in trgih ter na deželi.

Ivan Kravos

na Kornu št. 11. GORICA na Kornu št. 11
sedlarska delavnica

in zaloga različnih konjskih vpreg za lahko ali pa težko vožnjo; dalje ima v zalogi različne konjske potrebščine, potovalne potrebščine kakor: kovčge, torbice, denarnice, listnice itd. — Izvršuje in sprejema v popravilo različne koleseljne in kočije

Popravila se izvršujejo točno.
Cene zmerne.

Jako zanimiv, zabaven in poučen list s slikami je

„ILUSTROVANI TEDNIK“

ki izhaja vsak petek, ter stane četrt letno le 1-80 K. Zahtevajte ga povsod!

Naročite ga in inserirajte v njem!

NASLOV: **Ilustrovani tednik, Ljubljana.**

Kako se obranimo želodčnih bolečin?!

Takim boleznim, na katerih trpi današnje človeštvo, se pride vspešno v okom ter se jim more energično nasprotovati s tem, da se pravočasno uporablja

Dr. Engel-nov nektar.

Kajti močan želodec in dobra prebava tvorijo temelj zdravega telesa. Kdor hoče svoje zdravje ohraniti tudi do starosti, naj uporablja po svojih izvrstnih uspehih sloviti

Dr. Engel-nov nektar.

Ta pijača, ki je izdelana iz izvrstnih zeliščnih sokov in iz vina, vpliva vsled svojega vestnega izdelovanja jako dobrodelno na prebavo liki želodčni liker, oziroma želodčno vino ter nima nikakih škodljivih posledic.

Zdravi ali bolni lahko uživajo ta nektar, vez da bi škodovali svojemu zdravju. Nektar vpliva pri pametni uporabi pospešujoče na prebavo in vzbudljivo na tvoritev sokov.

Zato se priporoča vžitek

Dr. Engel-novega nektarja

vsem, ki si hočejo ohraniti zdrav želodec.

Nektar je dobro sredstvo proti želodčnemu katarju, krču, bolečinam, težki prebavi ali zasliženju. Ravnotako ne dopusti nektar, da se dobi zaprtje ali stisko ali količne bolečine ali srčno utripanje, ohrani temveč dober sen in živahen tek, zabranjuje torej nespešnost, duševno motenje, glavobol in nervozno utrujenost.

V širokih slogih ljudstva razširjen nektar vzdržuje veselost in veselje do življenja.

Nektar se dobiva po 3 K in 4 K steklenica v lekarnah sedečih krajev: Gorica, Kormin, Gradišče, Romani, Ajel, Campolongo, Ronke, Tržič, Ajdovščina, Gor. Idrija, Tolmin, Kanal, Videm, Palma, Červinjan, Ogled, Fiumičel, Gradec, Sežana, Vipava, Postojna, Milj. Trst itd., kakor tudi v lekarnah v vseh večjih in manjših krajih Gorisko-Gradiščanske in sosednih dežel. Tudi razpošiljajo lekarnice v Gorici 3 ali več steklenic nektarja po originalnih cenah v vse kraje Avstro-Ogrske.

Svari se pred ponarejanjem!

Zahtevajte izrecno

Dr. Engel-nov nektar.

Moj nektar ni nobeno tajno sredstvo, njegove sestavine so: samos 200, vino malaga 200, vinski škrljaj 50, glicerina 100, črno vino 100, sok jereblike 100, črešnjev sok 200, brinje 30 in mnogo drugih zelišč. Te sestavine se pomešajo.

Waldperle

napravljen iz izbranih gozdnih sokov kojim je pridjana velika množina sladkorja. S soda vodo, mineralno vodo, ali studenčnico se lahko napravi izborno osvežujočo pijačo. — Postavno zavarovano. — Zdravniško priporočeno.

brez alkohola
Edini izdelovatelj: **Mortiz Löw, Brünn-Hussowitz.**